

در رساله مجاز امام صادق علیه السلام

دروس شرح صحیفه سجادیه

شرح دعای اول - معنای حمد

جلسه ۱

استاد فقیهی

کتاب صحیفه سجادیه در زمان امام سجاد (علیه السلام) تألیف شده و از جهت وثاقت مورد تأیید تمامی امام

علمای امامیه می باشد. صحیفه سجادیه منعکس کننده مجموعه ای از باورهای اعتقادی و اخلاقی ناب شیعی است که باید به آن توجه و اهتمام فراوانی داشته باشیم. این کتاب در اصل حاوی ۷۵ دعا بوده که حدود ۲۱ دعای آن در طول زمان از بین رفته است.

ویژگی های ادعیه صحیفه سجادیه:

۱. دعا با تمجید و تحمید آغاز می شود.

۲. دعا آمیخته با صلوات است.

۳. در دعا پیوند عمیقی با پیامبر و اهل بیت (علیهم السلام) وجود دارد.

۴. در دعاهای صحیفه، امید و ترس توأمان هم هستند.

شرح دعای اول:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْأَوَّلِ بِلَا أَوَّلٍ كَانَ قَبْلَهُ، وَ الْأَخْرِ بِلَا آخِرٍ يَكُونُ بَعْدَهُ. الَّذِي قَصَّرَتْ عَنْ رُؤْيَيْتِهِ أَبْصَارُ النَّاطِرِينَ، وَ عَجَزَتْ عَنْ نَعْتِهِ أَوْهَامُ الْوَاصِفِينَ.

محورهای اصلی دعای اول:

۱. بیان متعلق حمد (ذات خداوند، صفات الهی، آفرینش خداوند و...).

۲. بیان جایگاه حمد (حمد، فصل ممیز و مقوم انسانیت).

۳. آثار حمد (آثار دنیایی و اخروی).

۴. بیان عاجز بودن انسان از حمد خداوند.

۵. درخواست امام سجاد (علیه السلام) از حمد (انسان در تمام آنات زندگی باید حامد خداوند بود).

حمد الهی:

الف) چیستی حمد:

معنای لغوی حمد نقطه مقابل نکوهش و به معنای ستایش است. حمد به معنای «هو الثناء علی الجمیل الاختیاری» یعنی ستایش هر نوع زیبایی که از روی علم و اختیار صادر شده باشد.

ب) تفاوت حمد با واژه‌های مشابه:

۱. تفاوت حمد و مدح:

حمد به نوعی از تحسین و ستایش اختصاص دارد که اختیاری باشد، اما مدح شامل ستایش اختیاری و غیر اختیاری می‌شود.

حمد همواره ممدوح است، اما مدح ممکن است شامل مذموم هم باشد، مثل مدح دشمن.

۲. تفاوت حمد و شکر:

شکر در جایی است که نعمتی وجود داشته و در مقابل آن سپاس‌گزاری شود. در حالی که حمد در مقابل بلاء و نعمت انجام می‌شود.

ج) گونه‌های حمد:

حمد زبانی، قلبی و عملی در تمام اعضای بدن نمود دارد. امام سجاد (علیه السلام) می‌فرماید: «تحمدک نفسی و لسانی و عقلی»؛ خداوندا، تو را با جان، زبان و عقل ستایش می‌کنم (صحیفه سجادیه، دعای ۱۵).

د) جایگاه حمد در منظومه معرفت دینی:

واژه حمد در قرآن کریم همنشین واژه تسبیح است.

مراحل معرفتی: تسبیح، تحمید، تهلیل، تکبیر (سبحان الله والحمد لله ولا إله إلا الله والله اکبر).

مرکز مجربان امام صادق علیه السلام

تسبیح خداوند مقدمه‌ای برای تحمید اوست. حقیقت حمد در بهشت نمایان می‌شود: «و آخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمین».

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv